

PESTPROTOCOL

INHOUD

| | |
|---|----------|
| 1. INLEIDING | 2 |
| 2. BEGRIPSOMSCHRIJVING | 2 |
| 3. DOELSTELLING | 2 |
| 4. UITGANGSPUNTEN | 3 |
| 5. VOORKOMEN VAN PESTGEDRAG | 3 |
| 6. CORRIGEREN VAN PESTGEDRAG | 4 |
| Signalering | 4 |
| Correctie van incidenteel pestgedrag | 5 |
| Correctie van structureel pestgedrag | 6 |
| 7. HET NIEUWE PESTEN | 6 |
| 8. SANCTIES | 7 |
| 9. BIJLAGEN | 7 |
| Vragenlijst Onze Klas | 7 |
| Gespreksformulier groepsbespreking Sociaal emotioneel | 7 |

1. INLEIDING

Al sinds 2008 heeft onze school een pestprotocol. We vinden namelijk dat veiligheid op school een voorwaarde is voor de gehele ontwikkeling van ieder kind. Onveiligheid beïnvloedt de ontwikkeling van het kind op negatieve wijze. We vinden het belangrijk om vooral preventief te handelen. In de loop der jaren is onze preventieve aanpak uitgebreid. Het resultaat daarvan is dat kinderen en ouders onze school als veilig ervaren. Onze school heeft vanaf 2012 elk jaar het certificaat Veilige School ontvangen. De aandacht is verschoven naar meer preventieve inzet. In dit beleidsdocument beoogt de school de juiste instrumenten en afspraken te bieden die het de school mogelijk maken om op structurele wijze het pestgedrag te reduceren c.q. op te lossen en waar mogelijk te voorkomen. Omdat de sociale veiligheid van kinderen een breder gebied beslaat dan een pestprotocol, is dit pestprotocol gekoppeld aan het beleidsdocument Fysieke en Sociale Veiligheid.

2. BEGRIPSOMSCHRIJVING

We spreken van pestgedrag indien er, structureel, sprake is van een steeds terugkerende handeling van één of meerdere kinderen gericht op één of meerdere kinderen met het doel mentaal of fysiek pijn te doen. Een plaagstootje rekenen we dus niet tot pestgedrag, ook niet een incidentele ruzie tussen twee leerlingen. Wél kan een dergelijk voorval tot resultaat hebben dat een kind ervaart dat hij “superieur” is aan de ander en dit kan weer tot gevolg hebben dat hij in voorkomende situaties wederom gebruik zal maken van deze voor hem positieve ervaring. Dit kan het begin zijn van pestgedrag. Het is in dit kader dus van belang om ook incidenten serieus te nemen. Dat kan namelijk pestgedrag voorkomen.

3. DOELSTELLING

Met het uitvoeren van de afspraken die in het kader van het beleid voor pestgedrag worden gemaakt, willen we als school het bestaande pestgedrag van leerlingen corrigeren en waar mogelijk toekomstig pestgedrag voorkomen.

Enerzijds worden we als school dus geconfronteerd met bestaand pestgedrag. In dit kader hebben we instrumenten die we kunnen hanteren om pestgedrag te signaleren. Vervolgens zullen we activiteiten moeten ontplooiën om het pestgedrag te stoppen en de gepeste leerlingen in bescherming te nemen en te voorzien van zorg om de eventuele geleden schade te herstellen. Anderzijds willen we pestgedrag voorkomen. In dit kader zijn we ons bewust van de voorwaarden die gecreëerd moeten worden om dit doel te bereiken. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een veilig klimaat, waarbij kinderen durven aan te geven wanneer ze gepest worden en waarbij de respectvolle omgang van de leraar met kinderen een voorbeeld is voor alle kinderen.

4. UITGANGSPUNTEN

Het is van belang dat we de volgende uitgangspunten als schoolteam onderschrijven:

- We erkennen dat pesten een gedragsuiting is die ernstige blijvende gevolgen kan hebben voor de ontwikkeling van het gepeste kind en dat we daarom dit gedrag niet zullen tolereren.
- Vanwege de mogelijke gevolgen zijn we van mening dat elke situatie waarin een kind gepest wordt, er één teveel is. Daarom richten we onze aandacht sterk op het voorkomen van pesten.
- We zijn ons sterk bewust van onze rol als medeopvoeder en weten derhalve dat ons gedrag een voorbeeldfunctie is voor het gedrag van onze leerlingen. In onze omgang met onze leerlingen, collega's en ouders komen daarom geen kenmerken voor die verwant zijn aan pesten.
- Omdat we weten dat gepeste kinderen onder druk hun lijden niet snel kenbaar zullen maken, hanteren we met vaste regelmaat instrumenten die ons wijzen op **signalen** van pesten. Elk signaal nemen we serieus en leidt direct tot handelen van onze kant. Hierbij is het melden van het pestgedrag aan alle ouders van alle betrokken kinderen onze eerste handeling.
- We weten dat ook elke dag dat pestgedrag langer duurt er één teveel is. Onze aanpak in dit kader is dus direct gericht op handelen in plaats van denken, willen en wensen.
- Hierbij hanteren we een voor alle betrokkenen herkenbare en eenduidige aanpak, waardoor het voor kinderen duidelijk wordt dat corrigeren van pestgedrag niet afhankelijk is van de persoon van de leraar of zijn of haar situatie.
- Het gepeste kind, en in het verlengde daarvan zijn ouders, heeft vanwege zijn slachtofferrol recht op correcte naleving van de afspraken die in dit beleid staan beschreven.

5. VOORKOMEN VAN PESTGEDRAG

Pesten is van alle tijden en wellicht dus ook nooit helemaal te voorkomen. We erkennen echter wel dat we als school, naast een lerende taak, zeker ook een opvoedkundige taak hebben. We weten dat we in de rol van opvoeder veel invloed hebben op het gedrag van de kinderen op school. We kunnen met elkaar een klimaat realiseren waarin de kans op pestgedrag minimaal is vanwege het feit dat eenieder weet dat pesten not done is.

Het realiseren van een dergelijk klimaat wordt in eerste instantie bepaald door het gedrag van de leraar zelf. In de omgang naar de leerling zullen we zelf het goede voorbeeld moeten tonen van respectvol omgaan met elkaar, in situaties waarin de relatie tussen leerlingen onderling of leraar en leerling(en) onder spanning komt te staan. Omdat een leerling zich, in een goede relatie, vaak identificeert met zijn leraar, is de kans groot dat het goede voorbeeld zal worden gevolgd. Een respectvolle omgang met elkaar is dan de gangbare regel die tot de cultuur gaat behoren. Het is van belang dat we op teamniveau met regelmaat toetsen of iedereen ook vindt dat onze omgang nog steeds hieraan voldoet. Evenzo is het van belang, en in alle redelijkheid ook te verwachten van een professionele organisatie, dat we elkaar aanspreken in situaties waarin we hierin tekortschieten. Middels de sociokring is er veel

aandacht voor dit onderwerp. Voor meer informatie over de sociokring verwijzen we naar het beleidsplan “Fysieke en Sociale Veiligheid”.

Op het snijvlak van onze lerende en opvoedende rol richten we ons op de communicatie. We leren onze leerlingen niet alleen hoe ze kunnen communiceren, maar we creëren ook de omstandigheden waarin ze zich veilig voelen om datgene te kunnen zeggen wat ze kwijt willen. Een leerling mag zich niet geremd voelen in zijn of haar communicatie. Hierdoor ontstaat de ruimte om in de praktijk te leren wanneer je iemand ongewild kwetst. Kinderen worden zich dan bewust van onbewust handelen.

Om de bewustwording van de juiste omgangsregels te ondersteunen, bieden we de kinderen een herkenbare structuur in de vorm van schoolregels. In de klas worden de omgangsregels behandeld en zorgen o.a. de 10 afbeeldingen ervoor dat de kinderen hier continu aan worden herinnerd. Alle personeelsleden op onze school zien erop toe dat deze regels worden nageleefd.

Naast deze afspraken omtrent het met elkaar omgaan, willen we ook cursorisch aandacht schenken aan de persoonsontwikkeling en sociale vaardigheden van onze leerlingen. In eerste instantie doen we dit met onze sociale-vaardigheidslessen. Alle klassen hebben een zelfde bronnenmap met daarin sociale-vaardigheidslessen die we volgen. We gaan hierbij uit van 1 les per week. Bij de start van een nieuw schooljaar biedt de bronnenmap de eerste twee weken dagelijks een les die we volgen. Naast de specifieke sociale-vaardigheidslessen komen persoonsontwikkeling en sociale vaardigheden ook zeer regelmatig aan bod tijdens onder andere lessen als taal, begrijpend lezen en wereldoriëntatielessen. Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, organiseren we extra lessen in kleine groepjes volgens de rots- en watermethode.

Tot slot erkennen we dat pestgedrag veelal voorkomt in open situaties waar niet altijd sprake kan zijn van honderd procent toezicht. Een voorbeeld hiervan is het spelen op de speelplaats. We zijn ons bewust van deze situaties en proberen jaarlijks afspraken te maken om het toezicht zo optimaal mogelijk te regelen. Buitenspelen staat zeer regelmatig op de agenda van de vergaderingen om bevindingen te delen, afspraken met elkaar te bevestigen en zo nodig bij te stellen. In het protocol veiligheid kunt u lezen dat we daarbij gebruikmaken van het driehoeksgesprek, logboekje en de conflictleerkracht.

6. CORRIGEREN VAN PESTGEDRAG

Wanneer we constateren dat kinderen van onze school pesten of gepest worden, gaan we direct over tot handelen. Voor ons handelen maakt het niet uit waar het kind gepest wordt. Ook peestsituaties buiten de school rekenen we tot onze invloedssfeer, mits de kinderen die pesten leerlingen zijn van onze school. Indien ze niet op onze school zitten, zijn we niet bevoegd tot handelen.

Signalering

Zoals eerder vermeld, is het voor ons geen vanzelfsprekendheid dat kinderen zich melden wanneer ze gepest worden. Om toch zicht te krijgen op het pestgedrag, maken we gebruik

van een aantal signaleringsinstrumenten die we jaarlijks op vaste tijden toepassen. In de jaarlijks vast te stellen toetskalender wordt het moment van toepassing vastgelegd.

In de klassen vullen de kinderen een sociogram in op de computer. Dit sociogram bevat allerlei vragen over de relaties die kinderen hebben binnen hun groep tijdens het spelen en tijdens het werken. De antwoorden op deze vragen laten bijvoorbeeld zien welke kinderen heel populair zijn en welke kinderen nauwelijks contacten hebben binnen de groep. Deze informatie is wezenlijk voor de leerkracht omdat tal van contacten door de leerkracht kunnen worden gestuurd, bijvoorbeeld door groepjes anders samen te stellen. De gegevens verwijzen niet direct naar pestgedrag, maar kunnen wel informatie geven over kinderen die het 'risico' lopen gepest te worden of te gaan pesten.

Het sociogram wordt afgenomen in de groepen 4 t/m 8.

De leerkrachten laten kinderen ook een "Vragenlijst Onze Klas" invullen. Deze vragen hebben vooral betrekking op de sfeer in de klas. Het instrument laat weliswaar niet op individueel niveau zien of er sprake is van pesten, maar de informatie geeft wel een beeld of er een klimaat heerst waarin pestgedrag kan ontstaan. Als team hebben we besloten dat ook dit instrument wordt ingezet in de groepen 4 t/m 8.

Met het instrument Zien volgen we de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. In de groepsbespreking met de intern begeleider is dit onderwerp van gesprek. Hierover leest u meer in het hoofdstuk "Zien". Tot slot noemen we in dit kader het veiligheidsonderzoek van de Onderzoek & Innovatiegroep. Dit bureau heeft een onderzoek ontwikkeld dat de school gebruikt om een totaalbeeld van de school te verkrijgen, over de mate waarin pesten voorkomt en hoe en waar het zich uit. Dit onderzoek wordt jaarlijks gedaan in de groepen 5 t/m 8. De afgelopen vier jaar varieerde het percentage gepeste leerlingen tussen de 0 en 3% (tegen landelijk 8%). Dit betekent dat we al zeven jaar het certificaat Veilige School hebben ontvangen van de Onderzoek & Innovatiegroep.

Correctie van incidenteel pestgedrag

Omdat we weten dat incidenteel pestgedrag in vele gevallen leidt tot structurele pesterijen, zullen we bij constatering hiervan direct tot de volgende acties overgaan:

1. De leerling die pest wordt gestopt.
In een tweegesprek wordt de leerling medegedeeld dat we hebben waargenomen dat er sprake is van pestgedrag van zijn kant. Van onze kant willen we door de leerling geïnformeerd worden wat voor hem of haar de aanleiding is om dit gedrag te tonen, maar duidelijk wordt gemaakt dat er andere mogelijkheden zijn om dit probleem op te lossen. Pesten wordt eenvoudigweg niet als een oplossing getolereerd.
2. De gepeste wordt in bescherming genomen. Door middel van een gesprek wordt nagegaan wat de impact is, wat in zijn of haar ogen de aanleiding kan zijn geweest en welke kinderen mogelijk een rol hebben gespeeld.
3. Het voorval en de gemaakte afspraken ter beëindiging en voorkomen van het pestgedrag worden vastgelegd in het dossier in ParnasSys.
4. Indien er sprake is van "meelopers" worden ook zij op hun gedrag aangesproken en wordt een alternatief gedrag voor het "meelopen" afgesproken. Een waarschuwing volgt en een aantekening wordt gemaakt in ParnasSys.

5. In extreme situaties wordt het gebeuren vastgelegd in het formulier “grensoverschrijdend gedrag” (zie protocol veiligheid)

Correctie van structureel pestgedrag

Structureel pestgedrag impliceert dat onze aanpak bij incidenteel pestgedrag onvoldoende effect heeft gehad. Onze correctie zal in dat geval dus meer tijd en inzet van ons vragen en wellicht ook een andere aanpak vergen. Deze andere aanpak kenmerkt zich o.a. doordat we nu alle kinderen van de klas bij onze aanpak betrekken. We hebben namelijk geloof in het zelfcorrigerende vermogen van de groep. Doordat we nu de negatieve gevolgen van pestgedrag onder de aandacht brengen van alle kinderen, bereiken we dat iedereen gaat vinden dat pestgedrag niet kan. Omwille van zijn positie in de groep kan de pester er dan voor kiezen om met zijn pesterijen te stoppen. Een ander gevolg kan zijn dat pestgedrag eerder gemeld wordt omdat nu alle kinderen alert zijn geworden.

In een situatie van structureel pesten kiezen we dus voor een aanpak op groepsniveau. Dit is een planning van activiteiten gedurende een periode van 6 tot 8 weken. Hierbij worden in ieder geval de volgende activiteiten meegenomen:

1. We richten onze aandacht en onze activiteiten op het stoppen van het pestgedrag.
2. De gepeste leerlingen worden beschermd.
3. De pestvoorvallen en afspraken ter bestrijding en voorkoming van pesten, worden in de dossiers van de betrokken kinderen genoteerd in ParnasSys en voor de pestende kinderen wordt een formulier voor grensoverschrijdend gedrag ingevuld. Voorzien van een handtekening van een van beide ouders wordt dat in het leerlingdossier bewaard.
4. De overige activiteiten die in het plan worden opgenomen, zijn gericht op de volgende doelen:
 - De kinderen worden zich bewust van de negatieve consequenties van pestgedrag.
 - De kinderen leren wat pesten is en hoe je het kunt herkennen.
 - De kinderen gaan het normaal vinden om pestgedrag direct te melden.
 - De kinderen leren alternatief gedrag toe te passen in plaats van pesten.

Dit plan wordt besproken met de IB' er en eventueel met de directie. Er worden concrete acties besproken (bv sociokring, rollenspel, extra surveillance, tussenevaluaties, bespreken verschil plagen en pesten, rots en water, inzet schoolondersteuner, leergesprekken, etc.)

7. HET NIEUWE PESTEN

Met de komst van het internet zijn er helaas ook nieuwe vormen van pesten in de leefwereld van kinderen gekomen met vele mogelijkheden van pesten. Zo kunnen er opzettelijk virussen en anonieme dreigberichten naar elkaar worden gestuurd, foto's met vervelende teksten online worden geplaatst, producten online besteld worden in naam van een ander en kwetsende uitspraken worden gedaan in de vele chatboxen die de kinderen tot hun beschikking hebben.

Omdat de pester veelal anoniem is op internet, is zijn pestgedrag vaak gemener en harder dan dat we doorgaans zien op school. Alhoewel het nieuwe pesten voornamelijk buiten de school plaatsvindt, is de impact daarvan duidelijk voelbaar binnen school. Het beïnvloedt het pedagogisch klimaat in de klas uiterst negatief.

Voorkomen en bestrijden

Onze aanpak bij het nieuwe pesten verschilt niet veel van datgene wat we ondernemen bij traditioneel pestgedrag. Om adequaat te kunnen handelen wordt, wél verondersteld dat we enige kennis hebben van het gebruik van internet en de vele gevaren die oneigenlijk gebruik daarvan in zich heeft. In ons team is 1 collega opgeleid als mediacoach. Zij neemt regelmatig deel aan bijeenkomsten voor mediacoaches en deelt vervolgens haar expertise met het team. Voorkomen en bestrijden van het “nieuwe pesten” veronderstelt tevens dat we als school kinderen begeleiden en controleren bij het werken op de computer en dat we aandacht schenken aan de informatieverstrekking naar ouders. Met name dit laatste is van belang. Het pesten van klasgenoten via internet gebeurt hoofdzakelijk vanuit een thuissituatie.

Onze activiteiten gericht op het **voorkomen** van het nieuwe pesten, zijn uiteraard gelijk aan die, die we al genoemd hebben bij het voorkomen van traditioneel pestgedrag. Nieuw hierbij is wél, dat:

- we ouders jaarlijks informeren over de risico's van het werken met internet zonder toezicht (informatieavond);
- we strakke regels hanteren binnen school over internetgebruik en stevig toezicht houden op handhaving van deze afspraken;
- we de kinderen begeleiden in het gebruik van internet en daar afspraken over maken die de kinderen, bij toepassing daarvan, houvast en veiligheid bieden;
- We in de klas regelmatig aandacht besteden aan mediawijsheid.

Ook bij het *bestrijden* van “nieuw pestgedrag” gelden natuurlijk alle eerder gemaakte afspraken die we in het kader van dit beleid met elkaar hebben gemaakt. Omdat deze manier van pesten vaak anoniem gebeurt, is het soms moeilijk de identiteit van de dader te achterhalen. In samenwerking met leerkrachten, ouders en systeembeheer zullen wij ons inzetten om dit toch helder te krijgen.

8. SANCTIES

Het zich veilig voelen op school, is voor ons een voorwaarde om tot leren te komen. Omdat pestgedrag ertoe kan leiden dat kinderen zich onveilig voelen op school, zal de school haar sanctiebeleid toepassen in situaties waarin pestgedrag niet gecorrigeerd kan worden. De directie van de school is bevoegd om, naar eigen inzicht en overweging, te besluiten om een kind officieel te waarschuwen, te schorsen of te verwijderen indien er sprake is van een situatie waarin de veiligheid van andere kinderen niet gewaarborgd kan worden. Bij de toepassing van deze disciplinaire maatregelen zijn procedurele regels voorgeschreven waar de directie zich aan zal houden.

9. BIJLAGEN

Vragenlijst Onze Klas

Gespreksformulier groepsbespreking Sociaal emotioneel

VRAGENLIJST ONZE KLAS

| | |
|----------------------|--|
| Naam | |
| Klas | |
| Datum | |
| Jongen/meisje | |

| Vraag | Ja | Nee |
|--|-----------|------------|
| Ik vind dat er veel aardige kinderen in onze klas zitten. | | |
| Als ik juf/meester was in onze klas zou ik het heel anders doen. Bij het antwoord 'ja', wat dan..... | | |
| Er zitten in onze klas veel ruziemakers. Bij antwoord 'ja', wat doen ze dan.... | | |
| Andere kinderen in onze klas vinden mij een pestkop. | | |
| Ik heb ooit wel een nare droom gehad over iets wat er in de klas gebeurd is. Bij antwoord ja, wat gebeurde er dan... | | |
| Ik zou kinderen die zich niet aan de regels houden anders straffen/ aanspreken/ benaderen. Bij antwoord 'ja', wat zou je dan doen... | | |
| Ik ben wel eens vervelend in de klas. Bij antwoord 'ja', wat doe je dan.... | | |

| Vraag | Ja | Nee |
|---|----|-----|
| <p>Als andere kinderen zich niet aan de afspraken houden, hoef ik dat ook niet. Bij antwoord 'ja', waarom vind je dat jij je ook niet aan de regels hoeft te houden?</p> | | |
| <p>In onze klas vinden de meeste kinderen mij wel aardig. Bij antwoord 'nee', waarom denk je dat kinderen je niet aardig vinden</p> | | |
| <p>Ik vind het vaak vervelend om naar school te gaan. Bij antwoord 'ja', waarom?</p> | | |
| <p>Ik ben wel eens brutaal tegen de juf/meester. Bij antwoord 'ja', hoe komt dit?</p> | | |
| <p>Ik doe wel eens iets omdat ik weet dat de juf/meester het niet leuk vindt. Bij antwoord 'ja', waarom doe je dit?</p> | | |
| <p>Bij ons in de klas ben je populair als je vervelend/brutaal doet tegen de juf/meester.</p> | | |

GROEPSBESPREKING SOCIAAL-EMOTIONEEL

| | | |
|---|---|-----------------------------|
| Groep ... | Leerkracht | Datum - – 20.... |
| ALGEMEEN: Fase in de groepsvorming | <input type="checkbox"/> Forming <input type="checkbox"/> Norming <input type="checkbox"/> Storming <input type="checkbox"/> Performing <input type="checkbox"/> Adjourning | Komende tijd aandacht voor: |

Conclusies uit observatie in de klas en het groepsoverzicht van ZIEN:

- WB en BT op groepsniveau:
- Wil je SI, SF, SA, IB, IL versterken op groepsniveau?

Groepsafspraken

| |
|---|
| Wat heeft de groep van <i>mij</i> nodig? Onderwijsbehoeften van de groep. Individueel zie bijlage. Wat kan ik met de hele groep onder de gewone les? Wat kan ik met de hele groep als speciale les? Wat kan ik met een deelgroep onder de gewone les? Doelen waar ik me met deze groep op wil richten, zijn: Doelen op het gebied van welbevinden en betrokkenheid? Of op het gebied van sociale vaardigheden? ... Dit betekent voor mijn aanbod en handelen heel concreet dat Aan welke lessen/activiteiten denk je? |
| Wat heb IK daar voor nodig? |
| Organisatie: |

| Kinderen met lopende hulpplannen/afspraken | Afspraken over voortgang |
|---|--------------------------|
| | |
| | |
| | |

Leerlingbespreking

| Naam leerling | Hulpvraag of aandachtspunt: | Wat is nodig? (obser- vatie, oudergesprek) | Afspraak: |
|---------------|--------------------------------|---|-----------|
| 1. | | | |
| 2. | | | |
| 3. | | | |
| Afspraken: | | | |